

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) โดยศึกษาความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติของผู้บริหารที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการเผยแพร่แนวความคิดเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (ecotourism) ซึ่งมีผลต่อทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (sustainable tourism development) โดยการศึกษาจะใช้การวัดแบบครั้งเดียว (one-shot descriptive study) โดยใช้แบบสอบถาม (questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ประชากร

ประชากรที่ทำการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารระดับสูงและระดับกลางที่มีส่วนในการเผยแพร่แนวความคิดเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในส่วนกรุงเทพฯ และส่วนจังหวัด จำนวน 285 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างของการศึกษาวิจัยนี้ ได้แบ่งไว้ 2 กลุ่ม ดังนี้

1. **ผู้บริหารในส่วนกรุงเทพฯ** เป็นคณะกรรมการกำหนดนโยบายและแนวทางการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในประเทศไทยที่ทำงานในการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย รวม 21 คน ได้แก่

1. ผู้ว่าการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
2. รองผู้ว่าการฝ่ายบริหาร
3. รองผู้ว่าการฝ่ายการตลาด
4. รองผู้ว่าการฝ่ายวางแผนและพัฒนา
5. ผู้อำนวยการฝ่ายวางแผนโครงการและพัฒนา
6. ผู้อำนวยการฝ่ายส่งเสริมการตลาด
7. ผู้อำนวยการกองผลิตภัณฑ์โฆษณา
8. ผู้อำนวยการกองประชาสัมพันธ์
9. ผู้อำนวยการกองพัฒนาการตลาด

10. ผู้อำนวยการการประชุมนานาชาติ
11. ผู้อำนวยการกองวิชาการและฝึกอบรม
12. ผู้อำนวยการกองแผนงาน
13. ผู้อำนวยการกองเผยแพร่การตลาด
14. ผู้อำนวยการกองวางแผนโครงการ
15. ผู้อำนวยการกองพัฒนาบริการท่องเที่ยว
16. ผู้อำนวยการกองวารสาร
17. ผู้แทนสถาบันฝึกอบรมวิชาการโรงแรมและการท่องเที่ยว
18. ประธานอนุกรรมการฝ่ายดำเนินงานกิจกรรม มูลนิธิพิทักษ์สิ่งแวดล้อมและ
การท่องเที่ยว
19. หัวหน้างานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
20. ผู้อำนวยการกองกิจกรรมท่องเที่ยว
21. ผู้อำนวยการฝ่ายประสานแผนการลงทุน

2. ผู้บริหารในส่วนจังหวัด คัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ที่ตั้งของสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ทั้งหมด 22 จังหวัด สํารวจเฉพาะผู้บริหารที่มีส่วนเผยแพร่แนวความคิดเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จังหวัดละ 12 คน รวม 264 คน ดังต่อไปนี้

ผู้บริหารระดับสูง ได้แก่

1. ผู้ว่าราชการจังหวัด	1 คน
2. หัวหน้าสำนักงานจังหวัด	1 คน
3. ประธานหอการค้าจังหวัด	1 คน
4. ป่าไม้จังหวัด	1 คน
5. ผู้อำนวยการส่วนอุทยานแห่งชาติของจังหวัด	1 คน
9. ผู้อำนวยการสำนักงานการท่องเที่ยวของจังหวัด	1 คน

ผู้บริหารระดับกลาง ได้แก่

1. เจ้าหน้าที่สำนักงานป่าไม้จังหวัด	2 คน
2. เจ้าหน้าที่ส่วนอุทยานแห่งชาติของจังหวัด	2 คน
3. เจ้าหน้าที่สำนักงานการท่องเที่ยว	2 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

สมมติฐานข้อที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของผู้บริหาร มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของผู้บริหาร

ตัวแปรอิสระ คือ ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ตัวแปรตาม คือ ทัศนคติที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

สมมติฐานข้อที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของผู้บริหาร มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการเผยแพร่แนวความคิดเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของผู้บริหาร

ตัวแปรอิสระ คือ ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของผู้บริหาร

ตัวแปรตาม คือ การมีส่วนร่วมในการเผยแพร่แนวความคิดเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของผู้บริหาร

สมมติฐานข้อที่ 3 ทัศนคติที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของผู้บริหาร มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการเผยแพร่แนวความคิดเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของผู้บริหาร

ตัวแปรอิสระ คือ ทัศนคติที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ตัวแปรตาม คือ การมีส่วนร่วมในการเผยแพร่แนวความคิดเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของผู้บริหาร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถาม (questionnaire) ประกอบด้วยคำถามทั้งหมด 64 ข้อ แบ่งเป็น 4 ข้อ ดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะทางประชากร

ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของผู้บริหาร

ตอนที่ 3 ทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของผู้บริหาร

ตอนที่ 4 การมีส่วนร่วมในการเผยแพร่แนวความคิดเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของผู้บริหาร

ลักษณะคำถามในตอนที่ 1 เป็นคำถามแบบอัตนัยและแบบปลายเปิด มีตัวเลือก ในตอนที่ 2 เป็นคำถามปลายปิดแบบตัวเลือก ในตอนที่ 3 และตอนที่ 4 เป็นคำถามแบบมาตรฐาน ประเมินค่า

แบบสอบถามที่สร้างขึ้นนั้นได้นำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ อาจารย์ที่ปรึกษา นักวิชาการ เป็นผู้ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (content validity) และความเหมาะสมของการใช้ภาษา แล้วนำไปทดลองใช้ (pre-test) กับกลุ่มบุคคลในการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 ชุด แล้วทำการคำนวณค่าความเชื่อถือได้ (reliability) ของแบบสอบถาม เพื่อให้ได้เกิดความเหมาะสม

1. ในส่วนของคำถามเกี่ยวกับความรู้ หาค่าความเชื่อถือได้โดยใช้วิธีการของ คูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson's Method) สำหรับแบบสอบถามที่มีการให้คะแนนแต่ละข้อเป็นแบบ 0 และ 1 (วิเชียร เกตุสิงห์, 2534)

$$r_k = \frac{K}{K-1} \left[1 - \frac{X(K-X)}{KS^2} \right]$$

K คือ จำนวนข้อ

S^2 คือ ความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งฉบับที่ได้จากการทดสอบ

X คือ คะแนนเฉลี่ยของทั้งฉบับ

2. ในส่วนของคำถามเกี่ยวกับทัศนคติ ใช้วิธีการหาค่าความเที่ยงตรงตามแบบ สัมประสิทธิ์ อัลฟา (Alpha) ของครอนบาค (Cronbach) สำหรับแบบทดสอบชนิดมาตราส่วน ประเมินค่า (Rating Scale) โดยใช้สูตร ดังนี้ (วิเชียร เกตุสิงห์, 2534)

$$\alpha = \frac{K}{K-1} \left[1 - \frac{(\sum V_i)}{V_t} \right]$$

K คือ จำนวนข้อ

V_i คือ ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

V_t คือ ความแปรปรวนของคะแนนรวมทุกข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

กลุ่มตัวอย่างในส่วนกรุงเทพฯ ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 21 ชุด ปรากฏว่า ได้คืนครบทั้ง 21 ชุด ส่วนกลุ่มตัวอย่างในส่วนจังหวัด ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปยังกลุ่มอย่างทั้ง 22 จังหวัด จังหวัดละ 12 ชุด รวม 264 ชุด ปรากฏได้แบบสอบถามคืน 18 จังหวัด รวม 216 ชุด ดังนั้นเมื่อรวมแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างในส่วนกรุงเทพฯ

และในส่วนจังหวัด 237 ชุด ได้ระยะเวลา 4 เดือน ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2539 เดือน กุมภาพันธ์ 2540

เกณฑ์การให้คะแนน

ในการให้คะแนนเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ทักษะที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และการมีส่วนร่วมของผู้บริหารในการเผยแพร่แนวความคิดเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มีรายละเอียด ดังนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของผู้บริหาร ใช้วัดโดยคำถามด้านความรู้ จำนวน 20 ข้อ หากตอบถูกให้ 1 คะแนน แต่ถ้าผิดให้ 0 คะแนน แล้วนำมาจัดความรู้เป็นระดับ คำนวณตามคะแนนเฉลี่ยได้ 3 ระดับคือ

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 0-6 มีความรู้ระดับต่ำ

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 7-13 มีความรู้ระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 14-20 มีความรู้ระดับสูง

2. ทัศนคติที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของผู้บริหาร ใช้วัดโดยคำถามด้านทัศนคติ จำนวน 20 ข้อ โดยในแต่ละข้อจะให้คะแนน ดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง = 5 คะแนน

เห็นด้วย = 4 คะแนน

เฉย ๆ = 3 คะแนน

ไม่เห็นด้วย = 2 คะแนน

ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง = 1 คะแนน

แล้วจัดระดับค่าคะแนนเฉลี่ย เป็น 3 ระดับ ดังนี้

คะแนนระหว่าง 0-0.9 มีทัศนคติเชิงลบ

คะแนนระหว่าง 1-1.9 มีทัศนคติเป็นกลาง

คะแนนระหว่าง 2-3 มีทัศนคติเชิงบวก

3. การมีส่วนร่วมของผู้บริหารในกระบวนการทำงานเกี่ยวกับการเผยแพร่แนวความคิดเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ใช้วัดโดยคำถามที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร จำนวน 20 ข้อ โดยในแต่ละข้อจะให้คะแนน ดังนี้

มาก	=	4	คะแนน
ปานกลาง	=	3	คะแนน
น้อย	=	2	คะแนน
ไม่มีเลย	=	1	คะแนน

แล้วจัดระดับค่าคะแนนเฉลี่ย มา 20 ข้อ เป็น 4 ระดับ ดังนี้

คะแนนระหว่าง 1.00-1.50	ไม่มีส่วนร่วมเลย
คะแนนระหว่าง 1.51-2.50	มีส่วนร่วมน้อย
คะแนนระหว่าง 2.51-3.50	มีส่วนร่วมปานกลาง
คะแนนระหว่าง 3.51-4.00	มีส่วนร่วมมาก

การประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. การวิเคราะห์เบื้องต้น ใช้การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive method) โดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและนำเสนอข้อมูลโดยตาราง เพื่ออธิบายลักษณะทางประชากร ความรู้ทัศนคติ และการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร

2. การทดสอบสมมติฐาน ใช้การวิเคราะห์สถิติเชิงอ้างอิง (Inferential method) โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม ในสมมติฐานแต่ละข้อ เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทัศนคติ และการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร

ข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS FOR WINDOWS (Statistical Package for the Social Sciences)